

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XIV., číslo 13

2. 7. 2017 / neprodejné

Z OBSAHU Svátost upamatování. Homilie papeže Františka	04
Mučedníci komunismu: P. Michał Pilipiec	05
Fatima: Třetí zjevení Panny Marie	06
Kam se poděla latina?	08

TRADICE OTCŮ

Z kázání svatého biskupa Augustina (354–430)

Je zřejmé, proti komu řekl apoštol: *Kdybych chtěl být pěkný u lidí, nebyl bych Kristovým služebníkem. A je také zřejmé, kvůli komu řekl: Vycházejte všem ve všem vstříc, jako i já všem vycházím vstříc. Obojí je jasné a klidné, obojí čisté a nezkalené. Jen se klidně pas a pij, nezdubej pastvu a nezakal vodu.*

Neboť i od samého Pána Ježíše Krista, učitele apoštolů, jste jistě slyšeli: *Tak at' vaše skutky svítí lidem, aby viděli vaše dobré skutky a velebili vašeho Otce v nebesích. On vás přece tak učinil. Jsme jeho národ, my jsme ty ovce, jež on pase. Jsi-li tedy dobrý, ať je pochválen ten, kdo tě dobrým učinil, a ne ty, který sám od sebe může být jedině zlý. A jak bys mohl překrucovat pravdu, aby chválili tebe, když uděláš něco dobrého, a aby si stěžovali na Pána, když ty uděláš něco zlého? Ten, který řekl: *Tak at' vaše skutky svítí lidem*, řekl ovšem v téže řeči také: *Varujte se konat své spravedlivé skutky před lidmi. Takže stejně, jako se ti zdálo, že si apoštol protiřečí, nacházíš totéž i v evangeliu. Kdybys však nečeřil hladinu svého srdce, poznal bys i zde, že Písmo souhlasí, a také ty bys s ním mohl žít v pokoji.**

Starejme se tedy, bratři, abychom nejen dobře žili, ale také dobře jednali před lidmi. Nejen abychom měli čisté svědomí, ale pokud to ve své slabosti a s ohledem na lidskou křehkost dokážeme, dávejme dobrý pozor, abychom neudělali nic, co by mohlo tomu nejslabšímu z bratří zavdat příčinu k pohoršení. Jestliže sami spásáme svěží pastvu a pijeme čistou vodu, abychom nepošlapali svěží Boží louku a nezkalili čistou Boží vodu těm slabším ovcím, které se budou pást a pít po nás.

Poutní mše svatá na Velehradě 2015. Foto: © Roman Albrecht/Člověk a víra

Získali láskou Kristu národ celý

O životě, významu a přínosu slovanských apoštolů Cyrila a Metoděje do vkladu evropské kultury bylo už všechno napsáno. Cokoliv k tomu dodávat by bylo jen opakováním dávno vyřčeného. Při přenosu slavnostní mše svaté z Velehradu vždycky zazní píseň, kde zpíváme „získali láskou Kristu národ celý...“, si vždy položím otázku, na co se to odvoláváme. V čem spočívala jejich láska? Nepostavili žádnou nemocnici nebo dům pro bezdomovce, nezaložili charitu ani nepostavili klášter; založili školu, kde se žáci učili číst a psát. Je otázka, zda tehdejší žáci byli učenlivější než ti dnešní a zda je po několika letech učení také škola neomrzela, jako dnešní děti v páté třídě. Jaké jsou důkazy jejich lásky, o které nadšeně zpíváme? V čem spočívala?

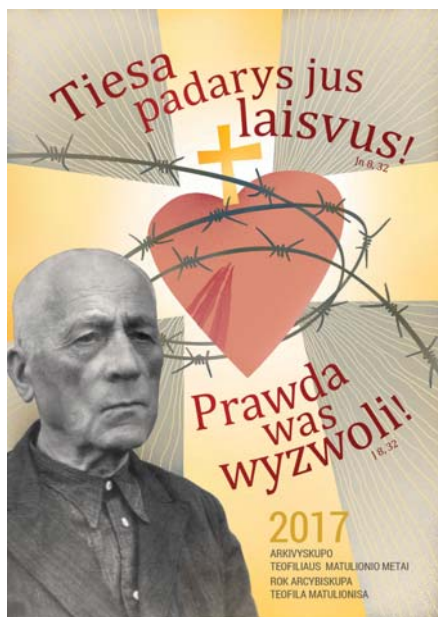
Oba byli povoláni Bohem a vyzváni představenými ke zvláštní službě, službě

Slovu a službě neznámým lidem. Jejich úkol byl tak veliký, že by ho z vlastních sil nezvládli. Aby ho zvládli, nestačila jen obyčejná lidská poslušnost vůči nadřízeným. Byla k tomu potřebná velká milost a pomoc Duchu Svatého. Jejich láska byla především láskou k Bohu. Bez této „výbavy“ by jejich úsilí bylo možná kulturní, ale ne náboženské.

Láska k Bohu je zavedla do výšin, o kterých se nedá mluvit lidskými slovy. Čím vyšší poslání – tím větší samota. Čím vyšší poslání – tím větší blízkost Boží. Byli vrženi (doslova) do poslání, které s sebou nese samotu proroků. O nich čteme v Písmu svatém, že svým hlásáním zneklidňují a narušují zaběhnutý způsob života, i když třeba ne vysloveně hříšný.

Cyryl a Metoděj vnesli do tehdejší Církve neklid. Byli obviňováni z hereze

Dokončení na str. 2

Foto: <http://www.teofilus.lt>

V Litvě blahorečen mučedník pronásledovaný sovětským režimem

V neděli 25. června byl v Litvě blahorečen arcibiskup Teofilus Matulionis, který strávil téměř 16 let v sovětských věznicích a pracovních táborech. Bohoslužbu v litevské katedrále slavil kardinál Angelo Amato z vatikánské Kongregace pro svatořečení, koncelebroval také pražský arcibiskup kardinál Dominik Duka OP.

Arcibiskup Teofilus Matulionis je prvním litevským blahoslaveným mučedníkem z éry Sovětského svazu a vůbec prvním svatým narozeným v Litvě.

Podle předsedy Litevské biskupské konference Gintarase Grusase je poselství nového mučedníka stále aktuální: „Kvůli napětí v naší části světa je velmi důležité jeho povolání zůstat ve vnitřním pokoji a následovat Boží vůli s vědomím, že Bůh nám vždycky dává dary, které potřebujeme,“ uvedl Mons. Grusas. „Dosvědčování vlastní víry nutně neznamená jít až na smrt. Avšak existují lehčí formy pronásledování, které se denně odehrávají v našich společnostech a také vyžadují odvahu,“ dodal.

Životní příběh Teofilie Matulionise je svědectvím pevné víry i v těch nejkřutějších podmínkách sovětských věznic a pracovních táborů. Narodil se 22. června 1873 v obci Kudoriškis na jihovýchodě současné Litvy. Na kněze byl vysvěcen až v roce 1900 kvůli pochybnostem o svém povolání. Biskupské svěcení přijal tajně roku 1929. Po celý život čelil pronásledování ze strany komunistického režimu, ve vězení a na nucených pracích strávil téměř 16 let. Nikdy se však nesklonil, odmítal nabídky spolupráce i možnost emigrace, bránil katolickou církev a kněze nabádal k vytrvalosti a pomoci lidem navzdory útlaku. Zemřel 20. srpna 1962 za nevyjasněných okolností a jeho smrt je považována za mučednickou. Beatifikační kauza byla zahájena roku 1990.

RaVat, Církev.cz

Kardinál Müller: Úkolem Církve je hlásat nerozlučnost manželství

Dokončení ze str. 1

kvůli slovanské bohoslužbě, kterou podle tehdejšího mínění nelze v Církvi připustit. Jdou se obhajovat do Říma. Sami. Neberou s sebou žádné advokáty, kteří by slovanskou bohoslužbu obhajovali s nimi a dokazovali blahodárné účinky jejich nápadu. Ptají se sami sebe: „Máme dost argumentů vědeckých, biblicko-teologických, abychom obstáli u biblistů a liturgiků?“ S obavami vstupují do Říma. Jak je přijme nejvyšší autorita Církve – papež? Nevěřili sami sobě, věřili Bohu. „Získali láskou Kristu národ celý...“, možná ani ne láskou k Slovanům, jak si to rádi vykládáme, ale láskou, bezvýhradnou láskou k Bohu, a ke Kristu, který řekl: Neboj se, já jsem s tebou, a který řekl: Já jsem světlo světa. S tímto úkolem a „výbavou“ přišli a Kristovo světlo přinesli do temných krajín nevědomosti a barbarských mravů.

*P. Jiří Hájek
farář ve Stříbře*

Křesťan musí vždy rozlišovat, co je v jeho době dobré a co zlé. V naší době je nutné touto optikou hledět na problémy, jako je nerozlučnost manželství, role rodiny nebo ideologie gender. V rozhovoru pro americký časopis *National Catholic Register* o tom mluví prefekt Kongregace pro nauku víry Gerhard kardinál Müller.

Nerozlučnost manželství ustanovil Ježíš. Úkolem Církve je hlásat toto učení a objasňovat je věřícím. Pomoc, s níž se má Církev obracet k lidem v obtížné manželské situaci, se nesmí omezovat na čistě pragmatickou reflexi podle ducha tohoto světa, nýbrž je potřeba řídit se Duchem Svatým, a tedy i svátostnými prostředky, k nimž patří rovněž kanonické podmínky přistupování ke svátostem, konstatoval kardinál Müller.

Církev dnes odmítá ideologii gender, protože sama má lepší pojem o lidské sexualitě, říká prefekt Kongregace pro nauku víry. Muž a žena jsou si rovni, a zároveň jsou různí. To umožňuje jejich lásku a vytváří podmínky, v nichž mohou vyrůstat děti. „Rodina dává společnosti prorocké svědectví, že děti nejsou překážkou k seberealizaci. Naopak, děti jsou pro svět znamením lásky, kterou Bůh vložil do našich srdcí, též lásky, která udržuje v bytí všechno stvoření,“ dodal kardinál Müller.

RaVat

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@rcmonitor.cz nebo na internetových stránkách <http://rcmonitor.cz>. Zde se také můžete zaregistrovat, máte-li zájem o pravidelné zaslání zpráv e-mailem. Dále nás najdete na <http://www.facebook.com/ResClaritatisMonitor>. Periodikum je distribuováno zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 24 Kč, což za rok činí 576 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplatí. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Kardinál Burke: Doufám, že budu moci i nadále trpět pro víru

Raymond kardinál Burke v Římě osobně převzal cenu za obranu lidského života *Law of Life Achievement Award*, repliku hřebu, jímž byl Ježíš přibit na kříž. Cena se uděluje lidem, kteří snášeli utrpení v boji za obranu a ochranu života a rodiny, a kardinál Burke ji obdržel za svou činnost „při obraně víry, života a rodiny proti útokům ze všech stran“.

„Jsem touto cenou velmi poctěn a doufám, že mě toto uznání bude inspirovat k tomu, abych i nadále trpěl pro víru,“ uvedl pan kardinál. Cenu mu v jeho římském bytě předal šéfredaktor portálu *LifeSiteNews* John-Henry Westen. Původně mu byla udělena v nepřítomnosti 26. ledna ve Washingtonu během výročního setkání obránců života *Law of Life* před americkým Národním pochodem pro život. Westen tam shromážděným představitelům a aktivistům hnutí pro život řekl, že „kardinál Burke pro věc života a rodiny velice trpěl“.

„Toto utrpení, veřejné ponižování, jehož se mu dostávalo ze všech stran, snášel s radostí. Kdykoli s ním mluvíte, slyšíte jeho starost, která se absolutně netýká jeho samotného, ale vždy mu jde o víru, život a rodinu,“ uvedl tehdy Westen. Kardinál Burke, patron Suverénního řádu maltézských rytířů a jeden z předních světových odborníků na katolické kanonické právo, je vyhlášeným obhájcem nauky Církve o ochraně života a rodiny. Ve svém nasazení v obraně svátostí a nauky Církve, která odmítá potrat, často trval na tom, aby v souladu s kanonickým právem bylo zatvrzele propotratovým politikům odmítáno svaté přijímání. Boj proti všudypřítomné „antikoncepční mentalitě“ nazývá „zásadní podmínkou“ pro obnovení kultury života, zastává se rodičů jako prvotních vychovatelů svých dětí a důrazně brání manželství jako posvátný svazek jednoho muže a jedné ženy.

LSN

Papež podpoří Jižní Súdán zmítaný válkou. Zemi chce i nadále navštívit

V Súdánu probíhá od roku 2013 občanská válka, země upadá do zoufalství. Papež František stále doufá, že bude moci zemi osobně navštívit. Jelikož to však současné podmínky neumožňují, podpoří alespoň několik zdravotnických, vzdělávacích a zemědělských projektů v zemi. Pomoc nazvanou Papež pro Súdán představil 21. června na tiskové konferenci předseda vatikánského Dikasteria pro službu integrálnímu lidskému rozvoji kardinál Peter Kodwi Appiah Turkson.

„Daleko od reflektorů se odehrává válka, která rozsévá oběti. Smrt a zoufalství sužují obyvatelstvo,“ řekl kardinál Turkson. „Konflikt způsobil mimořádně vážnou humanitární krizi, kvůli níž více než polovina obyvatel, zhruba 7,3 milionů lidí, denně trpí hladem. Život tisíců lidí je v ohrožení bezprecedentní epidemií cholery. Milion a půl lidí bylo nuceno utéci ze svých vesnic a měst kvůli válce. V této zemi dochází k systematickým a všeobecným masakrům a krutostem, páchaným na civilním obyvatelstvu z etnických důvodů. Ženy a děti se denně stávají obětmi násilí a zneužívání,“ popsal situaci v africké zemi kardinál.

Nová iniciativa podpoří činnost některých řeholních kongregací a mezinárodních organizací v zemi, například dvě nemocnice provozované sestrami komboniánkami. Řádové sestry zde poskytují pomoc navzdory válce: „Neopustíme nemocnici, dokud zde bude jen jeden jediný pacient,“ řekla sestra Laura Gemignani. Pomoc také poputuje na vzdělávací aktivity a umožní mladým lidem studovat učitelství pro první stupeň. V oblasti zemědělství podpoří papež projekt organizace *Caritas Internationalis*, který má připravit 2500 rodin na soběstačnost v pěstování plodin a chovu dobytka.

Církev.cz

Další zprávy najdete na internetových stránkách <http://rcmonitor.cz>.

SLOVO KNĚZE

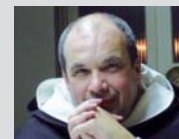
Nejsem básník a poezie mne moc nezajímala. Zaujaly mne některé balady z *Kytice*, snad proto, že mi je občas říkávala maminka. Táta chtěl, abych se naučil jedinou báseň – a to Romanci o Karlu IV. Nezvládl jsem to tehdy, a dodnes si pamatuji jen začátek: „Král Karel s Buškem z Velhartic, teď zasedli si k dubovému stolu...“ Pak se mi ještě dostaly do paměti, vlivem školy, díla socialistického realismu – Antonín, topič elektrárenský, a Ostrava („... přijde den, zúčtujeme spolu.“). Tím jsem považoval oblast poezie pro sebe za uzavřenou.

Jaké bylo moje překvapení, když se mi už jako knězi dostala do rukou Pražská legenda od Václava Renče. Způsobila doslova výbuch v mém nitru. Vzdušný emoci a slz. Ten mistrný epos se mne dotknul nejen působivým vyjádřením ostudného svržení Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí, ale zvláště popisem obrácení pomýleného viníka. Závěrečný dialog mezi Pannou Marií a Oskarem nemůže nikoho ponechat v klidu. Renč, sám v té době zavřený v Leopoldově, vyzpívává v oné rozpravě nebetyčnou lásku Matky Boží i Boha samotného; lásku, která přesahuje každou zlobu a hřích, a jež je láskou osvobozující a zachraňující.

Uvědomil jsem si pak i velkou převahu Renčova překladu žalmů a byl jsem vděčný za dominikánský breviář s tímto překladem. Skutečným skvostem je pak *Popelka Nazaretská*. Je to překrásná píseň o Panně Marii složená též bez papíru a tužky v komunistickém vězení. Václav Renč se tím stal pro mne Básníkem a Mistrem slova. Měl jsem velkou radost, když jsem při jedné z exercicií slyšel sestry klarisky kapucinky ze Šternberka zpívat část *Popelky* místo mariánských hymnů Denní modlitby Církve. Měly krásný nápěv od sestry Ancilly OSCCap., který rozeznával hlubiny srdce a dosahoval až k hlubinám Srdce Božího. Přál bych vám to slyšet.

Renčovy básně jsou pro mne dokladem, že kvalitní poezie může uvádět hlouběji do Božích tajemství.

fr. Pavel Maria OP

fr. Pavel M. Mayer OP,
rektor baziliky a strážce
hrobu svatě Zdislavy

SVÁTOST UPAMATOVÁNÍ

Homilie papeže Františka ze slavnosti Těla a Krve Páně

Foto: Flickr, Province of Saint Joseph (CC BY-NC-ND 2.0)

O slavnosti *Corpus Domini* se několikrát vrací téma paměti: „Pamatuj na celou cestu, po níž tě vedl Hospodin, tvůj Bůh (...) abys nezapomněl na Hospodina (...) který tě sytil na poušti manou“ (Dt 8,2.14.16) – říkal Mojžíš lidu. „To činite na mou památku“ (1 Kor 11,24) – řekne Ježíš nám. „Pamatuj na Ježíše Krista,“ řekne Pavel svému učedníkovi. „Chléb živý, který sestoupil z nebe,“ (Jan 6,51) je *svátost upamatování*, která nám reálně a hmatatelně připomíná dějiny Boží lásky k nám.

Důležitost paměti

Pamatuj říká dnes Boží slovo každému z nás. Paměť Pánových skutků dávala lidu sílu na poušti. Památováním si toho, co pro nás učinil Pán, se zakládají naše osobní dějiny spásy. Paměť je pro víru podstatná jako voda pro rostlinu. Jako nemůže rostlina setrvat při životě a nést plody bez vody, tak také víra, pokud nečerpá z paměti skutků učiněných Pánem pro nás. „Pamatuj na Ježíše Krista.“

Pamatuj. Paměť je důležitá, protože nám umožňuje přebývat v lásce, památovat znamená nosit v srdci (*ri-cordare*), nezapomenout, kdo miluje nás a koho jsme povoláni milovat. A přece tato jedinečná schopnost, kterou nám daroval Pán, je dnes poněkud oslabena. V uspěchanosti,

do níž jsme ponořeni, nám, jak se zdá, mnoho lidí a mnoho faktů uniká. Rychle obracíme stránky; dychtíme po novostech, ale jsme chudí na vzpomínky. Pálením vzpomínek a chvilkovým prožíváním riskujeme, že zůstaneme na povrchu,

Ať nás Chléb jednoty uzdraví z ambic ovládat druhé, z chtivosti hrabat pro sebe, z rozněcování nesouhlasu a ze šíření kritik; ať v nás vzbudí radost ze vzájemné lásky bez řevnivosti, závisti a zlomyslných řečí.

v proudu následujících věcí, nevydáme se na hlubinu a připravíme se o měřítko, které nám připomíná, kdo jsme a kam jdeme. Vnější život se pak stane útržkovitým a ten niterný netečným.

Památka Boží lásky

Dnešní slavnost nám však připomíná, že v této životní útržkovitosti nám vychází

Pán vstříc přívětivou křehkostí, kterou je eucharistie. V Chlebu života nás přichází navštívit Pán a stává se skromným pokrmem, který uzdravuje láskou naši paměť stonající uspěchaností. Eucharistie je totiž *památkou Boží lásky*. „Připomínáme si památku jeho umučení“ (*Nešpory ze slavnosti Těla a Krve Páně*, antifona k Magnificat), Boží lásky k nám – ta je naší silou a naší oporou na cestě. Proto nám tolik prospívá eucharistická památka: není to abstraktní, studená a povrchní vzpomínka, nýbrž živá a útěchyplná památka Boží lásky. Paměť anamnetická a mimetická. V eucharistii je veškerá chuť Ježíšových slov a gest, příchut' jeho Paschy, vůně jeho Ducha. Jejím přijímáním se nám do srdce vtiskuje jistota, že on nás miluje. A když to říkám, myslím zejména na vás, děti, které zanedlouho přistoupíte k prvnímu svatému přijímání a je vás tady hodně.

Vděčná, svobodná a trpělivá paměť

Eucharistie v nás tak formuje *vděčnou* paměť, abychom v sobě rozpoznávali, že jsme děti milované a sycené Otcem; *svobodnou* paměť, aby Ježíšova láska, jeho odpuštění zahojilo rány minulosti a zacementovalo vzpomínky na utrpení i způsobená příkoří; *trpělivou* paměť, abychom v protivenstvích věděli, že Ježíšův Duch zůstává v nás. Eucharistie nám dodává odvalu: i na té nejneschůdnější cestě nejsme sami, Pán na nás nezapomíná a po každé, když za ním přijdeme, obcerství nás láskou.

Tvoříme jedno tělo

Eucharistie nás upamatovává, že nejsme jednotlivci, nýbrž *tělo*. Jako sbíral lid na poušti manu spadlou z nebe a sdílel ji v rodině (srov. Ex 16), tak nás svolává Ježíš, nebeský Chléb, abychom jej přijímali společně a sdíleli mezi sebou. Eucharistie není svátost „pro mne“, je to svátost mnohých, kteří tvoří jediné tělo; věřící, svatý Boží lid.

Připomíná nám to svatý Pavel: „Protože je to jeden chléb, tvoříme jedno tělo, i když je nás mnoho, neboť všichni máme účast na jednom chlebě“ (1 Kor 10,17). Eucharistie je *svátost jednoty*. Kdo ji přijímá, nemůže nebýt tvůrcem jednoty, protože se v něm, v jeho „du-

chovní DNA“, rodí budova jednoty. Ať nás tento Chléb jednoty uzdraví z ambic ovládat druhé, z chtivosti hrabat pro sebe, z rozněcování nesouhlasu a ze šířeni kritik; ať v nás vzbudí radost ze vzájemné lásky bez řevnivosti, závisti a zlo- myšlných řečí.

A nyní, žijme eucharistii, klaňme se a děkujme Pánu za tento svrchovaný dar: živou památku jeho lásky, která z nás činí jedno tělo a vede k jednotě.

*Přeložil P. Milan Glaser SJ
Radio Vaticana
(Mezitimulky redakce)*

MUČEDNÍCI KOMUNISMU

P. Michał Pilipiec

Mezi oběťmi sovětského teroru v Polsku byli nejenom ozbrojení bojovníci bývalé Zemské armády, ale také několik kněží, kteří ji podporovali. Jedním z nich byl i otec Michał Pilipiec.

Zatímco v Československu a dnes České republice je většinou vnímán příchod sovětské armády v roce 1945 jako osvobození od nacistické okupace, v Polsku je hodnocení vstupu Rudé armády do země výrazně odlišné. Sovětská okupace východního Polska v roce 1939, následné deportace, katyňský masakr či odepření podpory Varšavskému povstání v roce 1944 vedly Poláky v hodnocení sovětské „pomoci“ ke značné skepsi. Příchod sovětů provázely nastolování komunistické vlády a likvidace protikomunistického odbojového hnutí, které se odmítalo vzdát, což v některých regionech východního a jižního Polska vyústilo de facto v občanskou válku. Mezi oběťmi sovětského teroru byli nejenom ozbrojení bojovníci bývalé Zemské armády, ale také několik kněží, kteří ji podporovali. Jedním z nich byl i otec Michał Pilipiec.

Narodil se 28. listopadu 1912 v Tarnawcach v blízkosti Przemysłu na východě Polska. Pocházel z početné rodiny – měl šest bratrů a čtyři sestry. Jeho otec byl Ukrajinec – řeckokatolík, matka Polka, římskokatolického vyznání. Michał byl pokřtěn v řeckokatolické církvi. V době první světové války přepsala matka děti do římskokatolické církve, což vedlo ke konfliktu s otcem, který po návratu z války rodinu opustil. Po skončení obecné školy v rodné obci pokračoval Michał ve studiích na gymnáziu v Prze-

P. Michał Pilipiec

Foto: <http://mtrójnar.rzeszow.opoka.org.pl>

mysłu a v roce 1931 vstoupil do zdejšího kněžského semináře. Kněžské svěcení přijal v roce 1936 a následně působil ve farnostech Pniów u Tarnobrzegu, Futoma a Błażowá u Rzeszowa.

Na straně Boha a národa

Za nacistické okupace pomáhal obětem druhé světové války – těm, kteří přišli o své blízké, byli vysídleni či posláni na práci do III. říše. Rovněž se účastnil akcí protinacistického hnutí odporu

v rámci Zemské armády a stal se jejím vojenským kaplanem v oblasti Rzeszówa, přičemž získal hodnost kapitána. Pro osoby pronásledované okupanty vystavoval nové dokumenty totožnosti, učil katechismus, latinu v rámci tajné střední školy a sloužil tajně bohoslužby za vlast a členy hnutí odporu. Rovněž se mu podařilo ukrýt zvony z kostela v Błażowé, které měly být zkonfiskovány pro potřeby wehrmachtu. V rámci akce „Bouře“ se v roce 1944 zúčastnil se silami Zemské armády osvobozování regionu, kde působil.

Na pokraji občanské války

Poté, co do oblasti Rzeszówa vstoupily jednotky sovětské armády, pracoval jako katecheta a učitel latiny na gymnáziu v Błażowé. Svým žákům i kolegům imponoval odvahou a vlastenectvím. Nebál se poukazovat na plíživé falšování polských dějin, pošlapávání víry a tradic. Také poukazoval na nastupující nebezpečí komunistické totality a sovětizaci Polska. V prvních týdnech rychle rostl počet zatčených příslušníků Zemské armády, mezi nimi i řady přátel otce Michała, kteří odmítali nastolení komunismu v Polsku. V zemi půsily jednotky NKVD a jimi vyškolení příslušníci polské národnosti, vznikla civilní milice Polské dělnické strany či Úřad bezpečnosti (obdoba StB). Podzemní hnutí odporu

reagovalo na stupňující se teror a mnozí se udavačství často násilnými akcemi proti členům komunistického aparátu. V Błażowé byl zastřelen funkcionář městského úřadu, velitel civilní milice, v okolních obcích pak další tři funkcionáři, docházelo k přepadávání úřadoven bezpečnosti, zcizování zbraní a ničení jejich materiálů.

V ilegalitě

Vzhledem k raziím podnikaným krajskou milicí a pracovníky Úřadu bezpečnosti (UB) proti protikomunistickému podzemnímu hnutí se otec Michał rozhodl odejít v listopadu 1944 do ilegality. V obavě před zatčením se ukrýval řadu nocí na půdě místního špitálu. Tuhé mrazy a také odpovědnost za farnost jej přiměly k tomu, že se vrátil 3. prosince 1944 do kostela a chtěl vést rorátní mši. Příslušníci bezpečnosti právě prováděli v návaznosti na akce odbojářů v okolí rozsáhlou razii v obci a také na faře, kde podstrčili protistátní letáky a zbraně a následně otce Michała zatkli a s ním dvacet dalších místních občanů. Pod záminkou ukrývání zbraní a protistátních

materiálů byli uvězněni ve vězení na zámku v Rzeszowě. Během výslechů byl otec Michał urážen a ponižován. Vytrvale se modlil a zachoval si svou kněžskou důstojnost. Dle svědectví spoluvězňů vyšetřovatelům odpovídal: „*Jsem sluhou Božím a jeho vojákem, stejně tak jako naší vlasti. Bojoval jsem, bojuji a budu bojovat za Boha a Církev, ale také proti bezbožectví, které šíříte vy, komunisté.*“ Další spoluvězeň na tyto dny vzpomínal: „*V noci ze 7. na 8. prosince 1944 se otevřely dveře a dozorcí strčili dovnitř kněze Michała Pilipiece. Byl krutě ztýraný a nemohl ani stát na vlastních nohách. Spolu s dalším vězněm Józefem Batorem jsme mu pomohli na jeho na slavník a položili ho na něj. Byl strašně zmasakrovaný. Jeho sutana byla potrhaná a na těle měl mnoho ran. Z tržných ran na hlavě mu kapala krev. Sténal bolestí.*“

Falešný útěk

8. prosince byl spolu s dalšími čtyřmi odbojáři Zemské armády odvezen do nedalekých glogowských lesů za asistence jedenácti příslušníků milice. Jednomu z vězňů, který měl být zastřelen jako prv-

ní, se podařilo využít nepozornosti dozorců a uprchnout do lesa, později emigroval a zanechal svědectví o posledních chvílích otce Michała i jeho spoluvězňů. Po útěku vězně proběhla exekuce zbylých čtyř, včetně otce Michała. Těla popravených pak jejich kati zapálili, aby nemohla být identifikována, a ponechali je v lese. Místní lidé je pak pochovali v anonymní mohyle, označené dřevěným křížem. Velitel akce mjr. Głowacki napsal v následném hlášení, že příslušníci milice byli napadeni partyzány, vězňové se pokusili o útěk, a proto byli zastřeleni. Na dotaz biskupské kurie v Przemyslu na osud kněze Michała Pilipiece z 15. ledna 1945 odpověděl Úřad bezpečnosti v Rzeszowě, že duchovní není ve vězení a o jeho osudu není nic známo.

V roce 1977 byla provedena exhumace těla otce Pilipiece a jeho identifikace; poté byl pohřben na hřbitově v Błażowé.

Vojtěch Vlček

Mgr. Vojtěch Vlček, historik a pedagog, spolupracovník Ústavu pro studium totalitních režimů

FATIMA: TŘETÍ ZJEVENÍ PANNY MARIE

První cyklus zjevení Panny Marie ve Fatimě vrcholí třetím zjevením 13. července. Zjevením trojího tajemství uvádí Maria pasáčky do jádra svého poselství.

Luciina „temná noc“

Při výslechu dětí na faře po druhém zjevení vyslovil fatimský farář tuto pochybnost: „Zdá se mi, že to není nebeské zjevení. Může to být ďáblova léčka.“¹ Tato slova se vryla do Luciiny duše jako ostrý osten. Rána, kterou způsobila, se v průběhu času stále zvětšovala, neboť byla prohlubována Luciiným uvažováním, její matkou, která říkala: „Tohle dělá ďábel“, a jedné noci také hrozným snem, v němž viděla ďábla, který se chechtal nad tím, jak se mu ji podařilo oklamat, a snažil se ji stáhnout do pekla. Nic nepomohlo

přesvědčování Hyacinty: „Určitě to není ďábel, ne! Říká se, že ďábel je velmi ošklivý a že je pod zemí, v pekle, kdežto tato Paní byla tak krásná a viděli jsme ji vystupovat do nebe!“² Nakonec Lucie dospěla k pevnému rozhodnutí, že nikam nepůjde. František a Hyacinta byli z toho, že by měli na Cova da Iria jít sami, velmi smutní. Avšak František strávil celou noc v modlitbě, a když se Lucie v pátek 13. července probudila, ruka Panny Marie zahнала všechny temnoty pryč a dala vzejít světlu. Na místo zjevení tak vyrazili všichni tři.

Výzvy Královny posvátného růžence

Děti tam doprovázel pan Marto, otec Františka a Hyacinty, a tajně také obě matky. Vedle nich zde bylo přítomno mnoho lidí: odhad jejich počtu se pohybuje od dvou do pěti tisíc. Lidé zpívali a modlili se růženec. Když skončili modlitbu, známý „blesk“ ohlásil příchod Panny Marie. Opět začal nebeský rozhovor mezi ní a Lucií. „Co si ode mne přejete?“ zeptala se Lucie. „Přeji si, abyste sem přišli opět třináctého dne příštího měsíce; abyste se dále každý den modlili růženec k Panně

Marii, Královně posvátného růžence, a tak vyprosili světu mír a konec války, neboť jen ona vám bude moci pomoci.“ Na Luciinu prosbu, aby jim řekla, kdo je, a aby udělala zázrak, Matka Boží odpověděla příslibem: „V říjnu vám řeknu, kdo jsem, co si přeji a udělám zázrak, který budou moci všichni vidět, aby uvěřili.“³

Poté, co Maria reagovala na Luciino přednesení prosb za druhé, řekla: „Obětujte se za hříšníky a říkejte často, zvláště když přinášíte nějakou obět: Ježíši, dělám to z lásky k tobě, za obrácení hříšníků a na smír za hříchy proti Neposkvrněnému Srdci Mariinu.“ Po těchto slovech znovu otevřela ruce jako v obou předechlých měsících.⁴

První fatimské tajemství

Boží světlo, které vyšlo z rukou nejsvětější Panny, odhalilo pasáčkům velké fatimské tajemství o třech částech neboli trojí fatimské tajemství. Podle Mariina výslovného přání neměly děti o něm nikomu říkat. První dvě tajemství byla tak odhalena až 31. srpna 1941, kdy sestra Lucie z příkazu biskupa z Leirie sepsala svou třetí vzpomínku. Tento příkaz ji tehdy zasáhl do hloubi duše jako paprsek světla, a stal se tak znamením svolení nebe k vyjevení tajemství.

Toto velké fatimské tajemství je pro rocké vidění dějin světa. V duchu biblické knihy Apokalypsy můžeme mluvit o knize o třech pečetích. Předmětem prvního tajemství – toho, co je obsaženo pod první pečetí – je úděsné vidění pekla. Lucie je ve své třetí vzpomínce líčí takto: „Panna Maria nám ukázala velké moře ohně, které bylo jakoby pod zemí. Do tohoto ohně byli ponořeni démoni a duše jako průhledné černé nebo bronzové řeřavé uhlíky s lidským tvarem, které se míhaly v požáru a byly nesené plameny, které z nich vycházely spolu s mraky kouře a padaly na všechny strany tak, jako padají jiskry při velkých požárech, bez tíže či rovnováhy, uprostřed bolestných výkřiků a vzdechů plných zoufalství, které vyvolávaly děs a naháněly strach. Démony bylo možné rozpoznat podle hrozných a odporných zvířecích tvarů – úděsných a neznámých, ale průhledných a černých. Toto vidění trvalo chvilku. Děkujeme naší dobré nebeské

Foto: Flickr, Pilgrim Fatima (CC BY-SA 2.0)

Matce, která nám na začátku slíbila, že nás přivede do nebe; myslím, že jinak bychom byli zemřeli děsem a hrůzou.“⁵

Viděli jste peklo, kam upadají duše ubohých hříšníků. Aby byly zachráněny, chce Bůh zavést ve světě úctu k mému Neposkvrněnému Srdci.

Druhé fatimské tajemství

Co je uzavřeno pod druhou pečetí? Co je náplní druhého tajemství? Lucie pokračuje ve svém líčení: „Pak jsem pozvedli oči k Panně Marii, která nám dohodně řekla: „Viděli jste peklo, kam upadají duše ubohých hříšníků. Aby byly zachráněny, chce Bůh zavést ve světě úctu k mému Neposkvrněnému Srdci. Jestliže lidé udělají to, co vám řeknu, mnohé duše se zachrání a navrátí se jim pokoj. Válka se schyluje ke konci; nepřestanou-li však urážet Boha, začne během pontifikátu Pia XI. jiná, ještě horší.“⁶ Až uvidíte noc ozářenou neznámým světlem, vězte, že je to velké znamení, které vám Bůh dává, že se chystá potrestat svět za jeho zločiny skrze válku, hlad a pronásledování Církve i Svatého otce.⁷ Aby se jí zabránilo, budu žádat o zasvěcení Ruska mému Neposkvrněnému Srdci a o smírné přijímání o prvních sobotách. Budou-li přijaty

moje požadavky, Rusko se obrátí a bude mír; když se tak nestane, rozšíří své bludy po světě a bude podněcovat války a pronásledování Církve. Dobří lidé budou mučeni, Svatý otec bude muset hodně trpět, mnohé národy budou zničeny. Nakonec mé Neposkvrněné Srdce zvítězí. Svatý otec mi zasvětil Rusko, které se obrátí, a světu bude dopřáno údobí míru.“⁸

Zbývá ještě třetí tajemství, ale o něm budeme pojednávat příště.

fr. Štěpán Maria Filip OP

P. Lect. PhDr. Štěpán Maria Filip OP, Th.D., vyučující na CMTF UP v Olomouci a na Angeli-ku v Římě

¹ «Vzpomínka druhá», II, 5. In: *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*. Fátima: Secretariado dos Pastores, 1994, s. 71.

² «Vzpomínka druhá», II, 6. Tamtéž.

³ Srov. «Vzpomínka čtvrtá», II, 5. Tamtéž, s. 166.

⁴ Srov. tamtéž, s. 166–167.

⁵ Citujeme podle: Kongregace pro nauku víry: *Fatimské poselství*. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2000, s. 11–12.

⁶ Vypuknutí druhé světové války nastalo sice oficiálně 1. 9. 1939, tedy za pontifikátu Pia XII., ale za vlády Pia XI. došlo k anšlusu Rakouska a jiným událostem, které byly předzvěstí této války.

⁷ Toto proroctví se naplní 25. 1. 1938, kdy bude obloha pokryta nesmírnou září.

⁸ Tamtéž, s. 12.

KAM SE PODĚLA LATINA?

Latině jako liturgickému jazyku sice teoreticky stále náleží čestné první místo, ale v praxi se s ní setkáváme jen zřídka. Jaké to má dopady na kvalitu slavení liturgie?

V současnosti platný Kodex kanonického práva z roku 1983 označil jeho zákonodárce, svatý papež Jan Pavel II., za „poslední dokument Druhého vatikánského koncilu“. Tato nadsázka chtěla vyjádřit spojitost mezi usneseními koncilních otců a jejich transformací do konkrétních závazných právních ustanovení. Není snad třeba dodávat, že kodex je psán latinsky a že pouze jeho latinské znění je originálem, jehož oficiální překlady do národních jazyků musí autorizovat Svatý stolec. Týž kodex řeší ve svém kánonu 928 otázku liturgického jazyka slavení eucharistické mešní oběti a závazně předepisuje, že ta se má konat „v latinském jazyce nebo v jiném jazyce, pokud byly liturgické texty zákonně schváleny“. Latině jako liturgickému jazyku tak stále náleží čestné první místo, avšak přesto se s ní setkáváme zcela zřídka, jako kdyby se snad jednalo o jakousi dosud žijící prababičku, jejíž existenci sice musíme vzít na vědomí, ale radši ji nebudeme nikam zvat, protože bychom si museli dát v komunikaci s ní náležitou a pro nás zbytečnou námahu. Myslíme, že by nás již ničím neobohatila, patří nenávratné minulosti a zabránila by našemu rozkvětu.

Hlavně nic namáhavého

A to je jádrem odporu vůči latině. Část věřících je záměrně udržována v nevědomosti o tom, že Misál Pavla VI. z roku 1970, ze kterého jejich pan farář slouží pouze v překladu do národního jazyka, je v originále latinský a do národního jazyka pouze přeložený. A že se Církev, ve které byli pokřtěni a přijímají svátosti, nazývá též katolická církev latinského obřadu. Existence latinského originálu obřadu je jim buď umně zamlčována, anebo nejvýš prezentována jako něco, čemu by zcela určitě „nemohli rozumět“, takže nemá smysl je s tak strašlivě náročnou agendou obtě-

žovat. Bohužel se setkáváme i s přímým lhaním o tom, že od Druhého vatikánského koncilu se už prý latinsky sloužit nesmí, že už se slouží pouze v národních jazycích. Většina věřících absenci latiny akceptuje, přičemž základním argumentem je zde srozumitelnost, ve skutečnosti však jde často spíše o pohodlnost, která jim byla vnucena jejich pastýři. Vše musí

Sursum corda. Nápis na fasádě chrámu Sagrada Familia
Foto: Wikimedia Commons, Mf payrault (CC BY-SA 3.0)

Slavení liturgie v latině sice vyžaduje určitou námahu, ta je však posléze odměněna vnímáním a prožíváním vznešenosti a krásy.

být věřícím ulehčeno, církevní servis se musí stát „user friendly“, věřící nesmí být vytrháváni z ukozlávající nirvány komfortu k něčemu, co by je nejprve stálo určitou námahu, avšak později by jim bylo odměnou vnímání a prožívání vznešenosti a krásy. O něco takového je lépe věřící ochudit. Vždyť jde o „takové to naše setkávání“, tam by tajuplný jazyk vyrušoval.

Podceňování lidí

Je mnoho bariér, které samotným kněžím v užívání latiny brání, včetně jejich neochoty se latinsky liturgii naučit a před-

nést v ní například krásné povznášející zpěvy náležející celebrantovi. Všechno už se v posledních několika desetiletích stabilizovalo tak, že latina zdánlivě nikomu nijak neschází a pokud by snad kněz začal s latinou, pak bohužel často dojde ze strany některých jedinců k petičnictví a stížnostem za zády kněze. Za těchto okolností je pro faráře vůči kaplanovi nebo pro ordináře vůči knězi pohodlnější jít „s lidem“, ovšemže nečestně donášejícím. Větší části onoho tolik vzývaného lidu, oné mlčící většině, by ovšem latina postupně nejen nemusela vadit, naopak by věřící považovali za výzvu se příslušná místa postupně naučit a být na to hrdí. V církevním prostředí dochází k podceňování lidí, kteří se jinak musí v životě potýkat s náročnostmi všeho druhu, avšak v Církvi se jim musí všechno naservírovat, aby snad nemuseli vyvinout intelektuální úsilí. Ve všech oborech lidské činnosti se v dnešní době zvyšuje náročnost na vzdělání, um, využití schopností. Lidé musí být finančně gramotní. Často již předškolní děti ovládají anglický počítačový jazyk. Ale dát na „Dominus vobiscum“ odpověď „et cum spiritu tuo“ – místo uštěpačného a reduktivního „i s tebou“ – by snad dítě nedovedlo? A nedovedly by to „kostelní babičky“, které jsou nuceny číst složité příbalové letáky svých léčiv?

Užívání latiny podle koncilu

Ale hlavně. Onen tolik velebený koncil vyžaduje donekonečna připomínanou aktivní účast věřících při liturgii, lid má recitovat, odpovídat, ale v jakémže jazyce především? Článek 36 koncilní konstituce o liturgii *Sacrosanctum concilium* jasně preferuje jazyk latinský. Týž článek konstituce dokonce nikde neuvádí, že by se snad měla přeložit do národních jazyků celá mše svatá, pouze přiznává více místa

národním jazykům „zvláště ve čteních a připomínkách, v některých modlitbách a zpěvech“. Liturgická reforma povolením překladu celé mše včetně kánonu daleko překročila směrnice samotného koncilu, ale tím spíše se nelze odvolávat na původní úmysly koncilu odmítáním latiny, nebo dokonce nenávisným odporem vůči ní, jehož jsme bohužel tak často svědky. Opak je pravdou: věřící by měli po koncilu znát latinu ještě lépe, mají-li se aktivně účastnit, jak koncil požaduje.

Vlastní zpěv římské liturgie

A jak by prospěl návrat ke gregoriánskému chorálu! Představme si, kdyby se katoličtí mládežníci, krmení sacropopem, který zavedli v pokoncilní době jejich dědečkové, obrátili k podmanivému meditativnímu kouzlu tohoto typu latinsky zpívané hudby, o které čím velebenější, tím dezinterpretovanější koncil říká, že je „vlastním zpěvem římské liturgie“. Ale pokud je „vytváření společenství“ důležitější než povznesení mysli k Bohu, pak je volba jasná. Jinak by latina také ušetřila velké peněžní částky na vydávání bookletů při velkých, například papežských mších s mezinárodní účastí. Namísto babylonského zmatení jazyků by všichni latinsky odpovídali a svorně nazpaměť zazpívali například ordinárium „De angelis“. Peníze ušetřeny a katolicita názorně manifestována.

Specifičnost liturgického jazyka

Latinsky recitovaná, a ještě lépe zpívaná liturgie zbavuje eucharistické slavení bodré familiárnosti. Latina se stává tajuplným kódem, jímž se proniká k Božímu tajemství. Uповídaná, uštěbetaná Církev k Bohu nikoho nepřipoutá. Mantra o tom, že věřící latině nerozumí, pozbývá svého smyslu, uvědomíme-li si, že liturgický jazyk je jazykem specifickým, kterému nelze prvoplánově rozumět asi tak, jako ne každý rozumí jazyku poezie. Co je platné, když je báseň napsána v češtině nebo do češtiny přeložena, ale musíme se stále znovu ptát „co tím chtěl básník říci“? Je to tím, že ne každý má na poezii „buňky“ a k chápání poetického jazyka je třeba se propracovat. Kdo nemá takovou touhu nebo snahu, může mu být jedno, jestli je báseň přednesena

Nápis na přední fasádě Lateránské baziliky. Foto: Wikimedia Commons

česky, japonsky nebo svahilsky. Právě tak je tomu s liturgií. V oraci se například česky dozvíme, že Bůh s námi činí „podivuhodnou výměnu“. Kdo z těch, kteří „tomu rozumí, protože je to česky“ ví, co se touto výměnou myslí? Kdo by věděl méně, kdyby zaslechl latinsky „admirabile commercium“? A co se týče textů biblických čtení, ty dnes slyší věřící při mši v překladech do národních jazyků. Avšak i zde platí, že sice stůl Božího slova je prostřen přebohatě, ale kdo si pamatuje něco z pavlovských epištol coby nedělních druhých čtení? Který kazatel se odváží je rozebírat? Kvantita ještě sama o sobě nic neznamená.

Latinsky recitovaná, a ještě lépe zpívaná liturgie zbavuje eucharistické slavení bodré familiárnosti. Latina se stává tajuplným kódem, jímž se proniká k Božímu tajemství.

Liturgie je prostorem především intuitivního vnímání. Je však dnes převládávána racionalistickou osvícenskou pověrou, která proti „středověkým“ pověrám tolik bojovala, což se projevuje v neustálém nutkání něco v liturgii vysvětlovat a pedagogicky usměrňovat. Ritus se ovšem vzpírá takovému katechetickému školometství. Je to krásně poznat již u dětí. Ty vnímají atmosféru v kostele jako celek. Objevují zde podivuhodný svět tónů, zvuků, barev, světla, obrazů, vůní, symbolů, a sama o sobě jim čeština

vůbec neschází, pokud se ovšem liturgie netransformuje do „rozdrandování“ dětí scénkami, panduláky, podbížením, zkratka olupováním právě o to, co by dítě samo bylo schopno vnímat. Je-li kostel prodlouženou rukou dětského pokoje, pak je ovšem národní jazyk nezbytný.

Latina proti svévoli

Latina by zamezila kněžím v sebepředvádění a subjektivismu. Kdo se rád zajíká prorockým charakterem koncilu, má jistě v něčem pravdu. V době, kdy koncil byl slaven, bylo dodržování liturgických předpisů naprostou samozřejmostí, ale jako by koncilová konstituce o liturgii v čl. 22 § 3 skutečně prorocky předvídala: „Proto nikdo jiný, ani kněz, nesmí v liturgii o své vůli nic přidávat ani ubírat, ani měnit.“ Mohl by kněz rozdávat okolo sebe líbivé úsměvy, kdyby místo „Pán s vámi“ pronesl „Dominus vobiscum“? Jistě cítíme, že k tomu se líbezný rozhlížení po publiku nehodí. Celebrant by si musel odpustit všechny vsuvky, improvizace a obměny, kterými dává sám najevo, jak liturgii „prožívá“ nebo kterými se činí zajímavým. Zkratka musel by mu vystačit text stanovený Církví, která měla zajisté důvod, proč jej schválila právě tak a ne jinak. Liturgické excesy kněží, kteří z Misálu prakticky neslouží a stále improvizují, by byly nemyslitelné. A že je máme u nás také. Ale je pravdou, že nedosahujeme úrovně nastavené v některých zemích na západ od nás, kde například celebruje naondulovaná paní, která v příslušném momentu z lavice vyvolá kněze, aby pronesl proměňovací slova, a pak zase pokračuje sama. Knězi se tam

říká „Wandlungsmaschine“, „proměňovací stroj“. Maně člověka napadá: ti, kteří tak toužili po liturgické reformě, kteří prosazovali ideály obnovené Církve a byli nadšeni koncilem: opravdu něco takového mohli chtít? Možností vysvětlení řady úpadkových jevů je přemnoho, ale lze s jistotou říci, že pokud by latina zůstala hlavním, základním a důsledně používaným liturgickým jazykem, takový stav, soustavně nabádající k nekonečně vynalézavým a všetečným projevům svévole by nemohl nastat. Kdo se pak může divit, že je v celosvětové Církvi stále větší hlad po „tridentské“ mši svaté, která je latin-

sky celá? Tedy po té mši, jejíž historicky poslední misál byl schválen roku 1962 svatým papežem Janem XXIII. – ano, tím, který je opěvován pouze za Druhý vatikánský koncil, ale o němž se například nechce vědět, že důrazně prosazoval tehdy ještě všude v Církvi zakořeněnou latinu v apoštolské konstituci *Veterum sapientia*?

Jistý americký kněz měl ve své farnosti anglickojazyčné i hispánské farníky. Chtěl sloužit Velikonoční triduum tak, aby se účastnily obě skupiny, a proto ohlásil, že část obřadů bude anglicky a část španělsky. Stalo se ovšem to, že

v kostele neměl prakticky nikoho, protože španělskojazyční se účastnili v jiném kostele na celých obřadech španělsky a anglickojazyční zase v jiném anglicky. Přihodilo by se mu to, pokud by latina zůstala jednotícím poutem naší, latinské církve?

*P. Stanislav Příbyl
(Mezititulky redakce)*

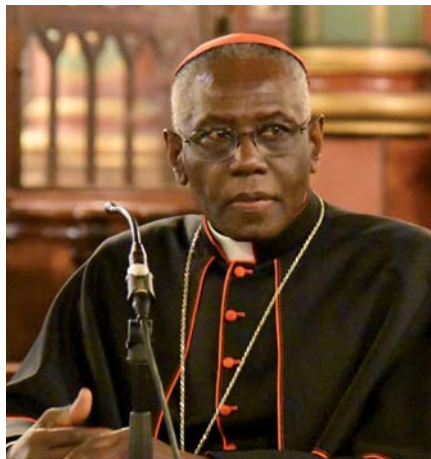

P. Doc. JUDr. Stanislav Příbyl, Ph.D., Th.D., J.C.D., vysokoškolský pedagog a teolog, vědecký pracovník, odborník na církevní právo

BENEDIKT XVI. O KARDINÁLU SARAHovi: LITURGIE CÍRKVE JE V DOBRÝCH RUKÁCH

Emeritní papež Benedikt XVI. opatřil doslovem anglický překlad knihy Roberta kardinála Saraha věnované tichu a liturgii. Vyjadřuje v něm vděčnost papeži Františkovi za to, že zvolil právě tohoto „duchovního učitele“ do čela Kongregace pro bohoslužbu a svátosti. Přinášíme plné znění tohoto doslovu.

Od chvíle, kdy jsem v padesátých letech poprvé četl Listy svatého Ignáce Antiochijského, mne zvláště uchvacuje jedna pasáž z jeho *Listu Efezanům*: „Je lépe mlčet a být křesťanem než mluvit a nebýt jím. Lepší je učit skutky než slovy. Jeden je Učitel, který řekl a stalo se. A co učinil v tichosti, je hodno Otce. Kdo opravdu zachovává Ježíšovo slovo, může i v jeho mlčení slyšet, že má být dokonalý, že má hovořit svými skutky a svým mlčením bude poznán! (Sv. Ignác Antiochijský, *List Efezanům*, 15,1–2). Co to znamená slyšet Ježíšovo mlčení a poznávat ho skrze jeho mlčení? Z evangelií víme, že Ježíš často trávil noci o samotě „na hoře“, v modlitbě, v rozhovoru s Otcem. Víme, že jeho řeč, jeho slova přicházejí z ticha a jedině v něm mohou dozrávat. Rozumí se tedy samo sebou, že jeho slovo může být správně chápáno jedině tehdy, pokud také my vstoupíme do jeho mlčení a naučíme se naslouchat jim v jeho mlčení.

Robert kardinál Sarah. Foto: Wikimedia Commons, François-Régis Salefran (CC BY-SA 4.0)

K interpretaci Ježíšových slov je zajisté zapotřebí historických znalostí, jež nás učí chápat jeho dobu a její jazyk. To samo však nepostačí, pokud skutečně usilujeme o hluboké pochopení Pánova poselství. Každý, kdo by dnes četl byt ten nej-

silnější svazek komentářů k evangeliím, bude nakonec zklamán. Dozví se mnoho užitečných věcí o oné době a mnoho hypotéz, které v posledku nijak nepřispějí k pochopení textu. Nakonec pocítíte, že navzdory přebytku slov něco zásadního schází, totiž přístup do Ježíšova mlčení, z něhož se jeho slovo zrodilo. Nedokážeme-li vstoupit do tohoto ticha, uslyšíme slova pouze povrchně, a nebudeme je tedy skutečně chápat.

Při čtení nové knihy kardinála Roberta Saraha mi v duchu opět vyvstaly všechny tyto myšlenky. Sarah nás učí mlčení – mlčení s Ježíšem, pravému vnitřnímu tichu a právě tímto způsobem nám pomáhá nově uchopit Pánovo slovo. O sobě se přirozeně zmiňuje jen velmi málo, místo nám však dovoluje nahlédnout záblesk svého vnitřního života. Na dotaz Nicolase Diata: „Měl jste někdy v životě dojem, že se slova stávají příliš těžkopádná, příliš těžká a příliš hlasitá?“ – odpovídá: „Ve své

modlitbě a ve svém vnitřním životě jsem vždy pociťoval potřebu hlubšího, úplnějšího mlčení... Dny samoty, mlčení a naprostého postu pro mne byly velkou oporou. Byly milostí, jež nemá srovnání, pozvolným očišťováním a osobním setkáním s... Bohem. ... dny samoty, mlčení a postu, sycené slovem Boha samého, napomáhají člověku zakládat život na tom, co je zásadní.“ Tyto řádky zviditelňují zdroj, z něhož kardinál žije a který dává jeho slovům vnitřní hloubku. Právě z této pozice může vidět nebezpečí, která neustále ohrožují duchovní život, kněze a biskupy nevyjímaje, a tak vystavují nebezpečí samu Církev, v níž není neobvyklé nahrazování Slova mnohomluvností,

kteřá oslabuje velikost Slova. Chtěl bych ocitovat jednu větu, která by se mohla stát součástí zpytování svědomí každého biskupa: „Může se stát, že dobrý a zbožný kněz po svém povýšení do biskupské důstojnosti rychle upadne do průměrnosti a starosti o světský úspěch. Je přemožen tíhou povinností, jež na něj doléhají, stará se o svou moc, autoritu a materiální potřeby svého úřadu a postupně se mu přestává dostávat dechu.“

Kardinál Sarah je duchovní učitel, který promlouvá z hloubky mlčení s Pánem, z vnitřní jednoty s ním, a tedy má skutečně co říci každému z nás.

Měli bychom být vděční papeži Františkovi za to, že zvolil takového du-

chovního učitele do čela kongregace, jež zodpovídá za slavení liturgie v Církvi. Je sice pravda, že pro liturgii, stejně jako pro interpretaci Písma svatého je zapotřebí zvláštních znalostí. Je však také pravdou liturgie, že odbornost se v posledku může míjet s podstatným, pokud není založena v hloubce, ve vnitřní jednotě s modlící se Církvi, která se zas a znovu učí od samotného Pána, co je to adorace. S kardinálem Sarahem, mistrem mlčení a vnitřní modlitby, je liturgie v dobrých rukách.

(The Power of Silence, Ignatius Press 2017; franc. orig. La Force du Silence, Fayard 2016)

*Přeložila Johana Bronková
Radio Vaticana*

FIKTIVNÍ FILOSOFICKÉ ROZHOVORY O NEFIKTIVNÍCH PROBLÉMECH

Je filosofie překonaná?

Tentokrát dva přátelé, filosof a nefilosof, diskutují o tom, zda je dnes filosofie ještě potřebná a zda nám poskytuje objektivní poznání.

N: Pamatuješ si, jak jsi říkal, že pro obhajobu určitých hodnot je nezbytné disponovat silným typem poznání? Poznáním, které je objektivní, jisté, obecné a nutné?

F: Jistě, přesně to jsem říkal.

N: Vysvětlil jsi mi to celkem přesvědčivě. Ale zarazí mě, že takové poznání spojuje s filosofií. Kdybys ho dával do souvislosti třeba s matematikou, chápal bych to. Když ho očekáváš od filosofie, vůbec tomu nerozumím. Kdyby se filosofie vyznačovala objektivními, jistými, obecnými a nutnými poznatky, vykazovala by výsledky, jakých dosahuje třeba právě matematika. O důležitosti matematiky snad nikdo soudný nepochybuje a výsledky, jichž vědy díky ní dosahují, máme dnes a denně před očima. Nic takového nelze říct o filosofii. Dnešní člověk se bez ní pohodlně obejde, k žádnému pokroku, k žádným novým objevům nám nepomáhá. A ty se domníváš, že jen ona je nositelkou silného typu poznání, které ne-

zbytně potřebujeme? Asi to plyne z toho, že se jí sám zabýváš, a jak známo, každá liška svůj ohon chválí.

F: Minule jsem ti naznačoval, že nám staří Řekové ve filosofii odkázali cenné dědictví. Je cenné kvůli svému důrazu na pravdivé poznávání skutečnosti. Když objevili filosofii, dokázali se vymanit z područí mytické interpretace reality, která je poetická, svévolná, libovolně nahraditelná jinou interpretací, je konstruktem lidské fantazie, a proto nepravdivá, nejistá, jen „regionálně platná“ (každá kultura má své mýty) a nenutná. Je snadno manipulovatelná. Pravdivé poznání reality je naopak závazné pro všechny myslící subjekty, nemanipulovatelné, jisté a nutné. To se ti nezdá být pozoruhodné?

N: Spíš mi připadá, že řečtí filosofové propadli iluzi o síle filosofického poznání. Víš přece sám dobře, jakými cestami se ubíraly dějiny lidského poznávání.

Filosofie sice znamenala určitý předěl ve srovnání se starými řeckými mýty, ale zdaleka ještě nepřivedla člověka k tak dokonalému poznání, které mu zajistil až zrod moderní vědy. Ve starém Řecku ještě nedokázali rozlišovat vědecký a filosofický přístup, protože autentickou, tj. experimentální vědu ještě neznali. Pokud bych byl tedy jako ty přesvědčen o existenci „silného poznání“, očekával bych ho od moderní vědy, ne od filosofie. F: Mluvíš jako Auguste Comte. Tento zakladatel pozitivismu a sociologie také popisuje vývoj lidského poznání v dějinách a rozlišuje jeho tři stadia vývoje. Podle něj se lidé na počátku své historie snažili chápat realitu kolem sebe a svůj vlastní život prostřednictvím mýtů. Comte tuto etapu označuje jako mytické stadium. Postupem času se však člověk snažil z pout mýtů odpoutat a to se mu podařilo v Řecku, kde objevil filosofii. Filosofii se *logos* postavil proti *mýtu* a rozum začal

vznášet své nároky. Nicméně pro Comta je tento způsob poznávání skutečnosti nedostatečný a neuspokojivý. Je sice již do určité míry racionální, ale beznadějně abstraktní. Filosofové si naivně mysleli, že svými neživotnými, metafyzickými pojmy pochopí samotnou podstatu světa. To byla iluze, vysvětlitelná nízkým pokrokem lidského vědění tehdejší doby. Naštěstí však přišla fáze třetí, kterou Comte nazývá stadiem pozitivním, protože v něm spatřily světlo světa tzv. pozitivní vědy. To jsou vědy, které postupují experimentálně a používají racionálních metod. Pouze od nich je možné očekávat hluboké poznání světa, lidského života a lidské společnosti. Obě dvě předchozí fáze jsou tak definitivně překonány. Ani mýty ani filosofii již nelze vzkřísit z mrtvých. Měly svou úlohu v dřívějších etapách vývoje lidského myšlení, dnes je jejich kapitola uzavřena.

N: Nemohu než souhlasit. Co chceš namítnout proti tomuto vývoji lidského myšlení? Je evidentní, že evoluce poznání probíhala právě popsáním způsobem. Když se tedy ještě dnes zabýváš filosofií, můžeš tak činit jen z historického hlediska. Nemůžeš si vážně myslet, že ti pomůže odhalit něco podstatného o skutečnosti. Na to dnes máme exaktní, moderní vědy s jejich sofistikovanými experimentálními metodami. Neurážeš se tedy, když rezolutně odmítám tvůj názor, podle kterého nás jen filosofie může přivést k silnému typu poznání skutečnosti. F: Rád bych tě na něco upozornil. Comte aplikuje evoluční teorii na téma lidského poznání. Připouštím, že vývoj se v dané oblasti skutečně odehrával tak, jak to Comte popisuje. To, co je však sporné, je vyvození závěru o nejvyšší kvalitě pozitivních věd a zavržení hodnotnosti a potřebnosti filosofického poznání pro moderní dobu.

N: Proč by to měl být sporný závěr? Lidské poznání přece ve svém vývoji směřuje ke stále vyšším metám. Proč se stále snažíš hájit tak absurdní stanovisko? Jak by pro nás mohl být nezbytný takový druh poznání, který je starý více jak 2000 let? Kdybychom rehabilitovali řeckou filosofii, mohli bychom zrovna resuscitovat třeba i antickou medicínu. No, to by byl pokrok! Až se jednou dostaneš do ne-

mocnice, požádej doktory, aby tě léčili podle poznatků starých řeckých lékařů. Budeš mít štěstí, když tě ihned nepřevězou do psychiatrické léčebny. Přesně to by bylo důsledkem tvého prapodivného a nepochopitelného názoru o cennosti a nezbytnosti řeckého filosofického dědictví.

F: Na psychiatrii se ještě necítím. Většina lidí, včetně tebe, přijímá Comtův popis vývoje lidského poznání a je přesvědčena, že nejnovější fáze vědeckého poznání zároveň představuje jeho vyšší stupeň ve srovnání s jeho předchůdnými etapami. V oblasti tzv. exaktních věd to většinou platí. Ne však ve filosofii.

N: Aha, tak filosofie je něco extra! To ti mám věřit? Takové pohádky si nech pro malé děti.

Žádná speciální věda nemůže řešit obecný problém poměru našeho poznání a skutečnosti. To je výsostným posláním filosofie.

F: Zahraji si s tebou na Sokrata. Dám ti jednu nepříjemnou otázku: myslíš si, že Comtův vývojový model lidského poznání a jím zastávaná překonanost filosofie jsou pravdivé?

N: Co je na této otázce nepříjemného? Moje odpověď zní: ano, samozřejmě. Jde o evidentní fakt, který mohou popírat jen pomatení filosofové. Asi se nedokážete smířit s tím, že vaše oblíbená disciplína je již definitivně mimo hru. Jdete hlavou proti zdi. Lituji vás.

F: Výborně, uznáváš pravdivost Comtovy pozice. Je tu ale jedna obtíž: jelikož pouhá konstatace etap, jimiž lidské poznání v dějinách procházelo, nestačí k potvrzení pravdivosti závěru, který je z ní vyvozován, musíš předložit jeho adekvátní důkaz. Musíš dokázat, že je pravda, že tento vývoj znamená definitivní překonání filosofie a přesun plných kompetencí na moderní exaktní a experimentální vědy ve věci poznávání povahy světa a člověka. Ptám se tě tedy, jak tento závěr dokážeš? Nějakou vědou vzatou z třetí vývojové fáze? Nějakou experimentální

a tzv. exaktní disciplínou? Třeba matematikou, psychologii, chemií, biologií atd?

N: Teď nevím, co ti odpovědět.

F: Comte předpokládá, že nám pozitivní vědy, tedy vědy třetího vývojového stupně, zprostředkovávají spolehlivé poznání různých sektorů komplexní skutečnosti. Problém je v tom, že to lze dokázat pouze filosofickou cestou, protože žádná speciální věda, která je ze své povahy specializovaná, nemůže řešit obecný problém poměru našeho poznání a skutečnosti. Každá speciální věda takové řešení již předpokládá, protože je to nutné řešit v té nejobecnější šíři. Kdyby například matematika dokázala, že lidské poznání je objektivní, jistě apod., platil by její závěr jen pro matematiku, ale ne pro nematematické obory. To samé vztáhni na jakoukoli speciální vědu. Tady vidíš, že problém je řešitelný pouze disciplínou, která má obecnější záběr než všechny speciální vědy dohromady. A to je přesně filosofie. Kdyby chtěl Comte svůj závěr skutečně přivést ke zřejmosti, musel by sestrojit patřičný filosofický důkaz. Jenže on filosofii považuje za již definitivně historicky překonanou a dnes již nepoužitelnou, protože ji situuje do druhého vývojového stadia lidského poznání. Jeho teorie je tudíž v sobě rozporná – potřebuje filosofii k prokázání své pravdivosti a zároveň ji odepisuje jako již překonaný modus poznání.

N: Zase jsi mě překvapil. Myslel jsem, že je to všechno jasné a nyní jsem upadl do nejistoty.

F: Filosofie se tak snadno nezbavíš. Comte je pouze jeden z mnohých příkladů pokrokového myslitele, který se s vědomím převahy moderního vědeckého poznání snažil vypoklonkovat filosofii dveřmi, a ona se mu vrátila oknem. On sám si toho nevšiml a setrval až do konce v mylném přesvědčení o historické překonanosti filosofie. Ty si však na rozdíl od něj můžeš vzít z jeho pochybení poučení.

Roman Cardal

PhDr. Roman Cardal, Ph.D., filosof. Přednáší na vysoké škole CEVRO Institut a spolupracuje s Občanským institutem

SMRTIHLAV – ESEJ O CHARAKTERU A HRDINSTVÍ

Foto: © Bontonfilm

Smrtihlav (v anglickém originále *HHhH* – Heydrichova „přezdívka“ v nacistické straně) je nový francouzsko-americký film o atentátu na Heydricha. Snímek zatím na internetových fórech schytl spíše nižší hodnocení, nicméně domnívám se, že je to způsobeno nepochopením žánru filmu. Hodnocení často evidentně píše amatérští historici (kteří přesně vědí, odkud a kolik kulek Gabčík vypálil v kostele v Resslově ulici...) či milovníci válečných nebo akčních filmů, a ani jedním z toho *Smrtihlav* není. Přesto je dle mého soudu svým úhlem pohledu na události tři čtvrtě století staré velmi cenný.

Snímek překvapí svou lidskou zralostí, jistě je to zásluha i zkušených producentů Weinsteinů, ale vyzrálost pohledu je o to překvapivější, že jde ve dvou případech prakticky o prvotinu: co do scénáře naprostou (román *HHhH* Laurenta Bineta obdržel prestižní Goncourtovu cenu za prvotinu), režisér Cédric Jimenez má za sebou vedle několika produkcí a scénářů jen dvě detektivky, jednu povedenou, druhou méně.

Film je rozdělen na tři stejně dlouhé, čtyřicetiminutové části. První je brilantní studií o tom, kterak se z ambiciózního nadporučníka námořnictva stane lidská zrůda. Druhá je o tom, že hrdinství většinou „nedodávají“ ani Batmani, ani Supermani, Wonder Woman či podobné pohádkové bytosti, ale obyčejní, spíše nenápadní lidé, se srdcem na pravém místě, mravně pevní a odvážní. A třetí část je o střetu obou principů.

Snímek „trpí“ strašlivou věcnou, místní, historickou nepřesností, spousta událostí je zhuštěných, na přeskáčku, zkrácených, ale vše slouží k dobrému účelu: koncentrovaně ukázat, co je vadný lidský charakter, co je odvaha, co je hrdinství, jak velké osobní nasazení to vyžaduje. Režisér jde cestou co nejvyššího emocionálního účinku a myslím, že je to dnes cesta správná, lidé v naší kultuře halt „jedou na zážitky“ a tento film poskytuje „zážitek“ tak silný, že publikum dvě hodiny ani nedutalo (obvykle jí popcorn, povídá si a kouká do displejů svých telefonů). Některé scény mohou působit až blasfemicky, ale myslím, že záměr byl dobrý, dosáhnout co nejvyššího emocionálního účinku, sdělit, co hrdinství je a co obnáší.

Celý film tedy rozhodně není věcným, přesným popisem historických událostí (od toho nakonec máme jiný povedený snímek, *Anthropoid* režiséra Seana Ellise, a nakonec i mnoho starších českých filmů), ale spíš hutnou, emocionálně působivou freskou či esejí. Svým způsobem tak ani nevádí, že parašutisté seskočí kdesi ve velehorách, Lidice a jejich občané vypadají jako obyvatelé maďarské puszty (důvod je nejspíš velmi prostý: Maďarsko má tuším pro zahraniční filmaře lepší daňové podmínky než Česká republika, a nadto tento film rozhodně není o historických realitách) a zatačka, kde k atentátu došlo, už je doslova k nepoznání.

Myslím ale, že českému divákovi, přetěžkanému předporozuměním tématu právě skrze čítankové detaily, odkud kdo kam běžel a které kolo kde kdo přesně zanechal a kde jej kdo vyzvedl (nic proti např. pracem páně Padevětovým, má můj hluboký obdiv a v české historiografii mu dle mého patří čestné místo!), tak dá možnost do jisté míry odhlédnout od historických detailů a soustředit se na to podstatné, co zbylo: poselství o enormním hrdinství v beznadějných situacích. Parašutisté a jejich pomocníci v protektorátu vsutku doufali navzdory veškeré naději. A díky režiséru Cédricu Jimenezovi a jeho týmu (zvláště skvělému a přesně vedenému hereckému obsazení) se poselství o jejich oběti nyní znovu rozletí do celého světa.

-jt-

JE JEDNOZNAČNÁ NORMA PRO KŘESŤANY ZÁTĚŽÍ, NEBO POMOCÍ?

20. června letošního roku se v katolickém tisku řady zemí znovu objevil text *dubií*, sepsaných čtyřmi kardinály a předložených papeži. *Dubia* jsou otázky na přesný význam konkrétních pasáží papežského dokumentu, v tomto případě encykliky *Amoris laetitia*.

Protože kardinálové neobdrželi odpověď, požádali 6. května papeže o audienci, opět bez odpovědi. Text *dubií* se tedy znovu objevil v tisku. Prefekt Kongregace pro nauku víry opakovaně prohlásil, že učení Církve se nezměnilo, ale objevila se i prohlášení jednotlivých biskupů, kardinálů a biskupských konferencí, která tvrdí totéž. Jiná prohlášení stálost církevní doktríny zpochybňují s tím, že doktrína se obecně nemění, ale je možné přihlížet k individuálním situacím. Prakticky to vypadá tak, že to, co je hříchem v Polsku, nemusí být hříchem v Německu a podobně. Ještě horší je, že řada katolických komunit je v této otázce rozdělena. Nechtěla bych být v této situaci knězem.

Kladu si otázku: může-li kněz po zvážení individuální situace podat Tělo Páně, neměl by mít v téže situaci civilně oddaný pár právo žádat o druhý církev-

ní sňatek? Je přece subjektivně bez viny, takže druhý sňatek je platný... A pokud se podruhé sezdaný pár rozhodne pro rozvod, zůstává v platnosti první, nebo druhý sňatek?

To jsou (a budou!) problémy kněží. My laici vidíme problém praktičtěji. Já sama jsem žila v manželství 44 let, z toho 22 let pod komunistickou dikta-

Jasnost tradičních norem manželského života je především darem, zatímco jejich zpochybnění našemu duchovnímu životu neprospívá.

turou; většina mých katolických přátel je na tom podobně. Některé z nás zaráží otázka: které katolické země jsou nakloněny liberálnímu postoji ve věci přístupu ke stolu Páně? Jsou to země, kde jsou katolíci pronásledováni, kde žijí v nouzi a hladu? Nejsou. V Evropě je liberální zejména Německo, ale také Malta. Není to postkomunistické Polsko ani Ukra-

jina. V Asii to není Kazachstán, není to Jemen, nejsou to válečné zóny Středního východu. V Africe to není Súdán.

A tady vidím zásadní otázku. Je jednoznačná norma pro křesťany zátěží, nebo pomocí? Nemám statistiku, ale s blízkými přáteli jsem se shodla na tom, že v nejhorších časech bolševického teroru nám jasná norma rodinného života byla především oporou. Zakusily jsme to zejména my, manželky a děti mužů, kteří v koncentračních táborech čelili dřině a násilí, a na ně navázaly další generace, které se dodnes opírají o mravní jistotu rozlišení mezi dobrem a zlem.

Je pravda, že dopady křesťanských norem manželského života nejsou vždycky spravedlivé: nerozlišuje se dostatečně vina resp. nevina jednotlivých partnerů. Přesto se domnívám, že jasnost tradičních norem manželského života je především darem, zatímco jejich zpochybnění našemu duchovnímu životu neprospívá.

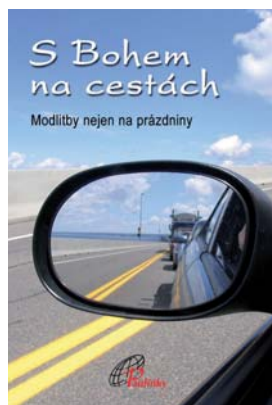
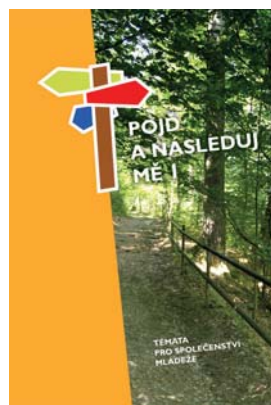
Michaela Freiová

Michaela Freiová, publicistka a překladatelka, spolupracovnice Občanského institutu a Res Claritatis

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ A KNIHKUPECTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, I 10 00 Praha 1, tel.: 224 818 757, mobil 733 755 999, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, e-mail: objednavky@paulinky.cz

Jan Balík a kolektiv: Pojď a následuj mě 1, 2

Knihu připravili členové Sekce pro mládež ČBK s cílem nabídnout jak společenským mládeže, tak i jednotlivým mladým lidem materiál pro prohloubení života z víry. Jde o 2. vydání, přepracované a rozšířené.

1. díl: brož., 160 s., 100 Kč, 2. díl: brož., 200 s., 115 Kč

S Bohem na cestách. Modlitby nejen na prázdniny

Knížička obsahuje modlitby a zamyšlení pro dny volna, cestování, poznávání i na brigádu, žalmy pro různé příležitosti, zcela originální litanie poutníka, blahoslavenství a běda turistů, prosby o dary Ducha Svatého na dovolenou a další. Malý formát zaručuje, že opravdu může být vždy po ruce pro toho, kdo ani v čase volna nechce zapomenout na Boha.

Brož., 48 s., 35 Kč. Jako aplikace pro android zdarma ke stažení na Google play!

Jak to vidí Vojtěch Macek

Omezenost cochcárny

Ďábel se nás snaží zabavit demontáží a opětovnou montáží přirozených věcí, sebrat nám čas, který bychom jinak věnovali tomu, abychom se od přirozeného řádu odlepili směrem k Božím výšinám, kde jedině můžeme najít sebe ve své plnosti.

Člověk musí průběžně odolávat různým záměnám prostředků a cílů, pokusem mít namísto být. V tomto případě namířme ukazováček na velmi význačný moment, který stojí za jakousi – pro současnost dosti charakteristickou – přízemní směsí povrchní pohody, duševního přešlapování a vnitřní nešťastnosti: Jde o pojetí svobody, v němž je silně či zcela zdůrazňována možnost volby a upozadována schopnost volby, tj. je nám předkládáno jako důležité „mít na výběr“ před „být s to si vybrat“.

Přítom rozhodnost je přirozená vlastnost, skrze kterou člověk zužitkovává dar svobody, dokončuje dílo volby, nenechává možnosti planě odeznít. John Steinbeck v knize *Na východ od ráje* to říká těmito slovy: „Můžeš... Je snadné vrhnout se z lenosti nebo ze slabosti do klína božstva a vymluvit se: ‚Neda-lo se nic dělat, bylo to předurčeno.‘ Ale představte si tu slávu volby! Ta dělá člověka člověkem.“

Není divu, že právě lidská rozhodnost je terčem ďábových útoků – je pro něj totiž veskrze nebezpečná. Člověk má skrze rozhodnost tendenci nad přirozeným řádem klenout most ke svému tvůrci a odmítnout vnazení Zlého. Mechanismus, kterým se ďábel brání, je zhruba tento: Neustále rozdělávat (*diabelllein*) celé stvoření – hmotu, ducha i zákonitosti, do nich vepsané – na menší kousky. Zahlcovat člověka množstvím možností, co si z těchto kousků může poskládat. Navozovat zdání neomezené volby. Lichotit a ponoukat člověka, že může tvořit po svém (stavět se na roveň Stvořitele). Zároveň si hlídat, že se člověk pachtí pouze v kouscích, které mu předhodil, a neodbíhá mu mimo oblast jeho kontroly.

Nyní poněkud praktičtěji: Hypermarket. Věc, kterou známe takřka všich-

ni. Na otázku, jaký je rozdíl mezi supermarketem a hypermarketem, ledaskdo jednoduše opáčí: V hypermarketu mají všechno. Ano, to je přesně ono – zdání neomezených možností – desítky alternativ pro každý druh zboží, vše za zajímavé ceny, ve slušné kvalitě, užitečné pro veškeré živobytí. Ale. Ale také pečlivě zavřeno do úhledné škatule na kraji města, bez hodin, bez denního světla, bez dotyku s přírodou (krom růží v sáčku). Nákup znamená spoustu drahocenného času věnovaného výběru toho, co potřebujeme, a rozhodování o tom, co nepotřebujeme. Přiznejme, že většinou z hypermarketu neodnášíme v tašce to, co jsme do něj přinesli v hlavě nebo na lístku. Přítom potřebujeme jen housky, mléko, salám, okurky, prací prášek a náhradní tkaničky do bot.

Microsoft Sharepoint. Informační technologie mají za sebou jistý zenit, totiž, že dosud producenti software propracovávali své produkty tak, aby zákazník dostal bezúdržbový a nenamáhavý nástroj na míru, a nyní se objevují nová řešení, nabízející neomezené možnosti, avšak kladoucí na zákazníka, resp. na jeho řízení, zásadní nárok, aby definoval každý detail a princip toho, co chce (např. uvedený program). Jeví se mi to poněkud kontraproduktivně, jako kdyby zedník přišel do stavebnin pro cihly, cement, prkna a potrubí a dostalo se mu závratné nabídky granulí s pokynem namíchej, co chceš, z čeho chceš. A než by vynalezl cihlu, stavebník by si sjednal jiného zedníka.

Teorie genderu. Není třeba rozebírat, že jde o ukázkový případ něčeho, pro co sedí český novotvar „cohcárna“ (slovo nelibé jako to, co označuje...). Ať namícháme libovolné směsi pohlavního vzezření a chování puzeň touhou objevit něco nového a vymanit se z námah ži-

vota manželského, můžeme v nejlepším případě (při poctivém hledání!) skončit u zjištění, že soužití muže a ženy je přece jen ten nejšťastnější model. Kdyby nic jiného (jako že bohužel ne), zase jen ztráta času při objevování již objeveného. A za hranici mužství a ženství stejně nevykročíme...

Lady Gaga. Před časem jsem četl duchovní analýzu jednoho klipu zpěvačky označované tímto jménem. Video bylo rafinované, lepkavé, rouhačské. Protagonistka obklopena nepřebornými směsicemi sexu, násilí, polibků a policistů a sama dominující tomuto obskurnímu světu byla – zřikajíc se symbolu Ježíšova srdce – voděna šňůrami jako loutka. I zde: pocit nadvlády a přítom faktická spoutanost.

Jak vidno, ďábel se nás snaží zabavit demontáží a opětovnou montáží přirozených věcí (při škodolibé potěše, když to při montáži pokazíme a zdeformujeme), sebrat nám čas, který bychom jinak věnovali tomu, abychom se od přirozeného řádu odlepili směrem k Božím výšinám, kde jedině můžeme najít sebe ve své plnosti.

Za povšimnutí stojí ještě toto: Ďábel je zoufalý, protože v každé částice, na kterou rozbíjí svět, je nesmazatelně vepsán rukopis stvořitele a tendence tíhnout k jeho řádu. Jako když květina prorazí příkrov asfaltu a roste si dál ke slunci. Jako semeno, které ví, jak se rozvinout v strom. V matematice to označujeme jako fraktální princip. V každém střepu, který ďábel nadrobil, lze objevit ještě menší neporušený fragment Božího díla, zkoumat Boží krásu jaksi pod mikroskopem... Ďábla musí tento pro něj nežádoucí vedlejší účinek jeho boření nesnesitelně šírat.

Vojtěch Macek
pracovník církevní správy

Letem světem

Přichází léto. Jedeme ven, na cesty, pouť, setkání s přáteli, zažijeme spoustu jistě pozeňnaných chvil. Jako třeba následující táborníci: Muž se ženou postaví stan a večer se uloží ke spánku. Po nějaké době muž svou ženu vzbudí a říká: „Podívej se na nebe a řekni mi, co vidíš?“ „Vidím miliony hvězd,“ odvětlí žena. „A co na to říkáš,“ doplní své tázání muž. Žena chvíli přemýšlí a pak řekne: „Viděno z hlediska astronomie, jsou to miliony galaxií a biliony možných planet. Astrologie pak prý říká, že Saturn leží v konjunkci se Lvem. Co se času týká, usuzuji, že jsou právě tři hodiny a několik minut. **Teologicky pak, že náš Pán je všemohoucí a my všichni jsme jen nicotně malí.** Meteorologicky to vypadá, že bude zítra opravdu krásný, teplý a jasný den. A co to říká tobě?“ Muž: „**Prakticky viděno, někdo nám ukradl stan.**“

Je jasné, že všichni o několik generací starší lidé mají tendenci říkat, že „za nás bylo lépe“ nebo minimálně, že „za nás to bylo jiné“. **Samozřejmě se tím „lépe“ myslí jaksí automaticky.** Ale někdy tomu nelze uniknout, protože vyčenené je prostě silnou zprávou. Kamil Wichterle – jehož dědeček byl majitelem strojírenské společnosti, otcem slavný autor kontaktních čoček a silonu atd. a **samotný Kamil Wichterle se jako dítě chtěl stát... – truhlářem.** Svou lásku k řemeslu zdědil po zručném a vynalézavém otci, jenž později vytvořil

čočkostrój ze stavebnice Merkur, a dědovi, který trávil volný čas v dílně. Jako student si však zamiloval matematiku, a tak se nakonec dal na vědu. Působil na nynějším Ústavu chemických procesů v Praze a od roku 1997 učí na Fakultě metalurgie a materiálového inženýrství Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava. V rozhovoru pro *Aktualne.cz* mj. řekl:

Koláž: mimi

„Když si vzpomenu, co chtěli učitelé na nás a jak se do nás opírali. Na jedenáctiletce, tedy gymnázium, nás učili vynikající kantori, které po roce 1948 vyházeli z univerzity. Museli jsme se naučit spoustu faktů, básničky a dlouhé úryvky z prózy; dneska jsou studenti neochotní učit se něco, co je nebatví. Dnešní maturitě se musím smát, tyhle věci za nás uměli čtyřkaři. **Oba mí rodiče byli navíc velmi vzdělaní, takže jsem si připadal trapně, když jsem se učil teprve**

třetí cizí jazyk. Otec jich uměl osm.“ Jeden by se zastyděl.

Na téma imigrace vyšel podnětný text na *Forum24.cz* s názvem pododstavce **Jen my rozhodujeme o naší migrační politice:** „Fatalismus evropských vůdců, kteří lidem naprosto bez uzardění sdělují, že „možná přijde i sto milionů Afričanů, jako kdyby ve varieté oznamovali příchod kouzelníka, je do nebe volající ukázkou absolutní impotence. Jako kdyby migranti přišli z nebe. „Marshallův plán pro Afriku“ je jistě dobrý nápad a budme všemi deseti pro cokoliv, co tomu nádhernému a zkoušenému kontinentu pomůže. Ale migrační politiku máme v rukou my. Nebo jsme ji snad už na někoho delegovali? Evropa potřebuje rozhodné politiky s vizí, ne pasivní vyčkávače.

Evropa potřebuje politiky, kteří dokáží říct, že **neexistuje žádný rozumný důvod poskytovat v Evropě azyl uprchlíkům z Jižního Súdánu, když jim ho ve velkém a za velmi slušných podmínek, s finanční pomocí celosvětového společenství, poskytuje sousední Uganda,** a tím spíš neexistuje důvod poskytovat, ba ani zavdávat naději na azyl pro migranty z bezpečných zemí, kterých je v Africe celá řada. Pokud některé evropské země chtějí ve velkém přijímat migranty například ze svých bývalých kolonií, nechť tak činí bez nároků na součinnost ostatních.“

-zd-

2. 7. Ne	13. neděle v mezidobí 2 Král 4,8–11.14–16a, Žl 89, Řím 6,3–4.8–11, Mt 10,37–42
3. 7. Po	Svátek sv. Tomáše, apoštola Ef 2,19–22, Žl 117, Jan 20,24–29
4. 7. Út	sv. Prokop, opat; sv. Alžběta Portugalská Gn 19,15–29, Žl 26, Mt 8,23–27
5. 7. St	Slavnost sv. Cyrila a Metoděje, patronů Evropy (Doporučený svátek) Iz 61,1–3a, Žl 117, 2 Kor 4,1–2.5–7, Lk 10,1–9
6. 7. Čt	sv. Marie Gorettiová, panna a mučednice Gn 22,1–19, Žl 116A, Mt 9,1–8
7. 7. Pá	sv. Wilibald, biskup Gn 23,1–4.19; 24,1–8.62–67, Žl 106, Mt 9,9–13
8. 7. So	sv. Kilián, biskup a mučedník Gn 27,1–5.15–29, Žl 135, Mt 9,14–17

9. 7. Ne	14. neděle v mezidobí Zach 9,9–10, Žl 145, Řím 8,9.11–13, Mt 11,25–30
10. 7. Po	sv. Amálie, panna a řeholnice OSB Gn 28,10–22a, Žl 91, Mt 9,18–26
11. 7. Út	Svátek sv. Benedikta, opata, patrona Evropy Př 2,1–9, Žl 34, Mt 19,27–29
12. 7. St	sv. Jan Qualbert, řeholník Gn 41,55–57; 42,5–7a.17–24a, Žl 33, Mt 10,1–7
13. 7. Čt	sv. Jindřich, císař Gn 44,18–21.23b–29; 45,1–5, Žl 105, Mt 10,7–15
14. 7. Pá	bl. Hroznata, mučedník; sv. Kamil de Lellis, kněz Gn 46,1–7.28–30, Žl 37, Mt 10,16–23
15. 7. So	Památka sv. Bonaventury, biskupa a učitele církve Gn 49,29–32; 50,15–26a, Žl 105, Mt 10,24–33

Res Claritatis MONITOR – publicistický čtrnáctideník, vydává Res Claritatis. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. ISSN 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha, e-mail: redakce@rcmonitor.cz, číslo účtu: 2400089111/2010. Šéfredaktor: Zdeňka Rybová. Redakční rada: PhDr. Roman Cardal, Ph.D., fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP, Ing. Josef Mudra, Mgr. Radim Ucháč, Mgr. Ondřej Vaněček. Teologický poradce: fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP. Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010. Nevyžádané příspěvky a materiály se nevracejí.